

ASIA Luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitussäännöksistä poikkeaminen kangasvuokon osalta

VIREILLETULO 29.1.2024, täydennys 22.2.2024

HAKIJA Savitaipaleen aurinkoenergia Oy

YHTEYSHENKILÖ

HAKEMUS

Savitaipaleelle suunnitellun aurinkovoimalan alueella esiintyy kangasvuokkoa, joka on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n mukaisesti luonnonsuojeluasetuksella (1066/2023, liite 3) koko maassa rauhoitetuksi säädetty kasvilaji. Suunnittelualueelta tullaan poistamaan kaikki puusto ja myös maanpintaa mahdollisesti käsitellään. On siis ilmeistä, että näiden toimenpiteiden seurauksena kangasvuokon kasvustot voisivat kärsiä tai kadota ilman ennakoivia toimenpiteitä. Hanketoimijan tavoitteena on kuitenkin ensisijaisesti pyrkiä turvaamaan esiintymien säilyminen maankäytöstä huolimatta. Säilymisen varmistamiseksi suunnitellut toimenpiteet ovat yksilöiden siirtoistutukset sekä hankealueille jäävien kasvustojen merkitseminen ja huomioiminen rakentamisessa.

Lupa poiketa rauhoitussäännöksistä tarvitaan Petynmäen kangasvuokkojen elinympäristön mahdolliseen heikentämiseen ja siirtoistutukseen siirtosuunnitelman mukaisesti. Toimenpiteiden onnistumista kartoitetaan, tiedot taltioidaan ja dokumentit toimitetaan myös alueen ELY-keskukselle. Lisäksi poikkeuslupaa koskevista toimenpiteistä voidaan saada hyödyllistä tietoa lajista ja sen siirrosta. Hankkeessa toimivat luontokonsultit ovat arvioineet, että kangasvuokon suojelun taso säilyy suotuisana toimenpiteistä ja alueen maankäytöstä huolimatta. Lupaa haetaan viideksi vuodeksi.

Hakemuksen liitteenä olevan siirtosuunnitelman (Haimakka, K. 2024. Selkäkankaan aurinkovoimahanke – Kangasvuokon siirtosuunnitelma, Savitaipale. Suomen Arvoluonto Oy raportti 1/2024) mukaan

15.4.2024

aurinkovoimahankkeen suunnittelualueella Petynmäellä kasvaa noin 110–120 kangasvuokon versoja (2023). Näistä noin puolet on suunniteltu siirrettäväksi ja noin puolet jätettäväksi kokeellisessa mielessä paneelikentälle.

Siirtosuunnitelman mukaisella siirtokohteella Olvenlammen tilalla (739-426-2-435) esiintyy tuoretta- ja kuivaa kangasta sekä itä-länsi suuntaista rinnettä, mikä tukee arviota alueen soveltuvuudesta kangasvuokolle. Puustoa alueella on mahdollisesti hieman harvennettava valoisuuden lisäämiseksi. Kohdealueelta kartoitetaan kangasvuokon esiintymistä vielä keväällä 2024 ja varmistetaan siirtoistutuksen tarkemmat paikat. Alueelle on laadittuna vanhoja kaavasunnitelmia, mutta siirtosuunnitelman mukaan niitä ei aiota toteuttaa.

Siirtosuunnitelman mukaan kohdealueella läheisyydessä on jonkin verran asutusta ja kiinteistöä halkoo myös polku. Näin ollen on ilmeistä, että kasvien keruu, luvattomat siirrot ja talleaminen muodostavat jonkinasteinen riskin siirtokohteella. Kasvit sijoittuvat kuitenkin nykyisellään suositulle ulkoilualueelle ja lähemmäs kuntakeskusta, joten riski on todennäköisesti vähintäänkin saman tyyppinen alkuperäiselläkin kasvupaikalla.

Siirtosuunnitelman mukaan kaikki Petynmäen hankealueella kasvavat kangasvuokot merkitään maastoon auraiskepeillä keväällä 2024. Siirtokohde inventoidaan keväällä 2024 ja samalla maastoon merkitään poistettavat puut ja Petynmäellä siirrettäväksi merkittyjä kasvustoja vastaava määrä soveltuvia siirtopaikkoja, joihin pitää kaivaa istutuskuopat. Ensisijaisesti siirto on suunniteltu toteutettavaksi syksyllä 2024. Kangasvuokolla on erittäin syvä juuristo, joten yhdenkin kasvuston siirtämiseksi käytössä on oltava kaivinkone. Siirrettävät maapaakat nostetaan ja siirretään uuteen kasvupaikkaan ennalta kaivettuihin istutuskuoppiin mahdollisimman ripeästi. Siirrettyjä kasveja tarvitsee mahdollisesti kastella muutaman viikon aikana sääolosuhteista riippuen. Siirtoistutuksen onnistumista kartoitetaan istutuksesta seuraavana kasvukautena.

Petynmäelle jätettävät kangasvuokot merkitään maastoon auraiskepein. Merkityt alueet pyritään jättämään koskemattomiksi (ei koske puustoa) ja talleamattomiksi. Maan sisään asennettavat tolpat kangasvuokkojen läheisyydessä tulee asemoida niin etteivät ne osu juuripaakkuihin, suoja etäisyydeksi riittänee 1–2 metriä kasvustosta.

15.4.2024

Siirtosuunnitelman mukaan siirtoon liittyy olennaisesti useita riskejä, jotka toteutuessaan voivat pahimmillaan hävittää Olvenlammelle siirrettävät tai Petynmäelle jäävät kangasvuokot. Kenties merkittävimmät riskit tässä tapauksessa ovat kasvien juurien vaurioituminen ja vieraslajit. Juuriston vaurioitumista voidaan välttää kaivamalla kasvusto ylös tarpeeksi syvältä. Vieraslajien, kuten komealupiinin, leviämistä siirtokohteelle työkaluston mukana voidaan pyrkiä estämään pesemällä kalusto, kuten kaivinkoneen kauha ja telat puhtaalla vedellä ennen niiden käyttöä siirtotöissä.

Petynmäelle jäävien kangasvuokkojen osalta merkittävimmät riskit ovat maankäytöstä johtuvat ympäristön muutokset. Kangasvuokkojen säilymisestä tuleekin huolehtia merkkamalla kasvustot selkeästi, tiedottamalla maatöitä tekeville tarpeesta huomioida kasvi ja välttämällä uuden, etenkin ravinteikkaamman maa-aineksen kuten mullan, tuomista kangasvuokkojen läheisyyteen. Myös Petynmäellä aurinkopaneelientän valmistelu- ja rakennustöissä olisi hyvä huolehtia työkoneiden pesusta ennen niiden käyttämistä alueella.

Siirtosuunnitelman mukaan Lajitietokeskukseen on rekisteröity yhteensä 3355 kpl kangasvuokon havaintoa Suomesta. Niistä 488 kpl sijoittuu Etelä-Karjalaan, joista 42 Kpl Savitaipaleelle. Aurinkovoimahankkeessa tehdyt 7 kpl havaintoa sisältyvät näihin. Kaikki esiintymät eivät luonnollisesti ilmene lajihavainnoista, eikä havaintomäärienkään vertailu sinänsä kerro paljoa, koska niihin sisältyvät yksilömäärät vaihtelevat huomattavasti. Savitaipaleen kuitenkin tiedetään sijoittuvan kangasvuokon vahvalle levinneisyysalueelle ja yleiskaavan luontoselvityksen perusteella kangasvuokkoja esiintyi Petynmäellä ja sitä ympäröivillä alueilla melko runsaasti. Niistä merkittävän osan voidaan kohtalaisella varmuudella olettaa säilyneen, sillä alueiden maankäytössä ei ole tapahtunut muutoksia. Kyseisiä havaintoja ei ole rekisteröity Lajitietokeskukseen.

Niin aurinkopaneelientälle jätettävillä kangasvuokoilla kuin Olvenlammelle siirrettyilläkin yksilöillä arvioidaan olevan vähintäänkin kohtalaiset mahdollisuudet selviytyä. Täten hankkeen ei katsottu vaikuttavan erityisen merkittävästi lajin suojelutasoon valtakunnallisesti, saati alueellisesti. Lisäksi pitkällä aikavälillä hankkeessa saatu tieto voisi mahdollisesti edistää kangasvuokon suojelua.

Hakemuksen liitteenä on Savitaipaleen kuntatekniikan päällikön viranhaltijapäätös (25.1.2024), jolla myönnetään lupa hakijalle siirtää

15.4.2024

kangasvuokkoja Savitaipaleen kunnan omistamalle tilalle Olvenlampi I 739-426-2-435.

Liitteenä on myös Savitaipaleen kunnan maankäyttöinsinöörin allekirjoittaman päiväämätön lausunto, jossa todetaan, että kunnan näkemyksen mukaan kangasvuokkojen siirrolle ei ole maankäytöllistä estettä ja että siirtoalueen asemakaavaa ei ole toteutettu ja kunta on tehnyt periaatepäätöksen asemakaavan muuttamisesta tai kumoamisesta kyseisellä alueella. Lausunnon mukaan tekninen lautakunta tekee päätöksiä kaavan käynnistämisestä kevään 2024 aikana.

Kolmantena liitteenä hakemuksessa on Savitaipaleen kunnan teknisen lautakunnan 17.1.2024 hyväksymä Kaavoituskatsaus 2024, jossa todetaan muun muassa, että "toteutumattomien asuinaluekaavojen kumoaminen on syytä käynnistää kolmen vuoden kuluessa Olvenlammen lounaispuolella ja Marttilan alueen pohjoispuolella".

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Kangasvuokko (*Pulsatilla vernalis*) on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla annetun luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 6 §:n perusteella koko maassa rauhoitettu kasvilaji. Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 74 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Savitaipaleen aurinkoenergia Oy:lle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitussäännöksistä kangasvuokon osalta hakemuksen mukaisesti.

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa kaivaa maasta ylös kangasvuokkoyksilöitä hakemuksessa esitetyltä aurinkovoimahankkeen suunnittelualueelta niiden siirtoistuttamista varten. Ylöskaivamisen ja siirtoistuttamisen

15.4.2024

tulee tapahtua hakemuksen ohessa esitetyn siirtosuunnitelman (Haimakka, K. 2024. Selkäkankaan aurinkovoimahanke – Kangasvuokon siirtosuunnitelma, Savitaipale. Suomen Arvoluonto Oy raportti 1/2024.) ja sen liitteenä olevan työmaaohjeen mukaisesti. Tarvittaessa hakija voi esittää Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle hyväksyttäväksi uuden tai päivitetyn siirtosuunnitelman ennen siirtoistutukseen ryhtymistä. Hakijan tulee ilmoittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle siirroista etukäteen mahdollisen tarkastuskäynnin toteuttamiseksi.

- 2 Aurinkovoimahankkeen suunnittelualueelle jätettävät kangasvuokkoyksilöt tulee merkitä ja pyrkiä säilyttämään hakemuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti.
- 3 Mikäli aurinkovoimahankkeen toteutuksen aikana ilmenee, että hankealueelle jätetty kangasvuokkoyksilö todennäköisesti tuhoutuu maanmuokkauksen tai rakentamisen suorana seurauksena, tulee kasvuyksilö siirtää pois vaara-alueelta lupaehdon 1 mukaisesti.
- 4 Luvan nojalla saa hävittää ja heikentää hankealueelle siirtosuunnitelman mukaisesti jätettyjä kangasvuokkoyksilöitä. Tämän lupaehdon nojalla hakijan on mahdollista jättää aurinkovoimalan alueelle tarkoituksellisesti kasvuyksilöitä myös epäsuotuisiksi arvioituihin olosuhteisiin kokeellisessa mielessä. Tämän lupaehdon rinnalla tulee edelleen noudattaa lupaehtoja 2 ja 3.
- 5 Hakija vastaa siitä, että kaikki tämän luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 6 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 7 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana (esimerkiksi mobiililaitteessa) ja näytettävä vaadittaessa.
- 8 Hakijan tulee toimittaa selvitys tämä luvan käytöstä luvan voimassaoloaikana vuosittain 31.12. mennessä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (viitteeksi KASELY/200/2024). Selvityksestä tulee ilmetä tiedot kuluneena vuonna luvan nojalla siirretyistä kangasvuokkoyksilöistä ja siirron toteuttamisesta. Mikäli siirtoja ei ole kyseisenä vuonna tehty, myös tästä tulee ilmoittaa.
- 9 Hakijan tulee toimittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (viitteeksi KASELY/200/2024) raportti siirrettyjen kangasvuokkojen tilasta siirtoa seuraavana kasvukautena sekä tätä seuraavana kolmantena ja viidentenä kasvukautena siirrosta (siirtoa seuraavat 1., 3. ja 5. vuosi) 30.9. mennessä.
- 10 Hakijan tulee esittää Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (viitteeksi KASELY/200/2024) hyväksyttäväksi seurantasuunnitelma

15.4.2024

aurinkovoimala-alueelle jätettävien kangasvuokkoyksilöiden seurannasta kuuden kuukauden kuluessa aurinkovoimalan valmistumisesta. Lähtökohtana seurantasuunnitelmassa tulee olla vähintään viiden vuoden seuranta-aika.

- 11 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo Päätöksen perustelut

Lupa on voimassa 31.12.2028 saakka.

Kangasvuokko on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Lajin uhanalaistumisen syytä ovat muun muassa metsien uudistamis- ja hoitotoimet, rakentaminen ja avoimien alueiden sulkeutuminen.

Hakemuksen mukainen toiminta sijoittuu Savitaipaleelle, jossa olemassa olevien tietojen perusteella esiintyy verrattain runsaasti kangasvuokkoja. Hakijan tavoitteena on pyrkiä turvaamaan aurinkovoimalan suunnittelualueella havaitut kangasvuokkoyksilöt joko siirtoistuttamalla ne uuteen paikkaan tai vaihtoehtoisesti huomioimalla ne suunnitellun aurinkovoimalan alueella.

Lupa ei salli kangasvuokkoyksilöiden hävittämistä maanmuokkauksen tai rakentamisen suorana seurauksena. Lupa kuitenkin sallii kangasvuokkojen mahdollisen epäsuoran hävittämisen aurinkovoimalan alueella, jotta alueelle voidaan jättää kangasvuokkoyksilöitä tietoisesti lajin kannalta epäsuotuisiin tai sellaisiksi mahdollisesti muuttuviin olosuhteisiin kokeellisessa mielessä. Näin toimittaessa otetaan tietoinen riski joidenkin kangasvuokkoyksilöiden häviämisestä, mikä on huomioitu lupaehdossa 5.

Erilaisiin olosuhteisiin aurinkovoimalan alueelle jätettävät kangasvuokot antavat lajin suojelun kannalta tarpeellista tietoa aurinkovoimaloiden ja kangasvuokkojen yhteensovittamisesta. Lisäksi tämä antaa mahdollisuuden arvioida eri suojelutoimenpiteiden (siirtoistutus/huomioiminen paikalla) tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Luvan raportointivelvoitteet varmistavat vertailuasetelmasta saatavien tietojen säilymisen ja mahdollistavat tietojen hyödyntämisen tulevaisuudessa vastaavissa tilanteissa.

Luvan mukaisesta toiminnasta ei ole haittaa kangasvuokon suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle ja näin ollen poikkeamislupa voidaan myöntää.

15.4.2024

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 74 §, 83 §
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 6 §
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut luonnonsuojelubiologi Tuula Tanska.

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

316 €

Oikaisuvaatimus päätöksestä määrättyyn maksuun

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Kaakkois-Suomen ELY-keskukselta kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamispäivästä.

15.4.2024

JAKELU

Päätös

Hakijalle
Sähköisesti ilman saantitodistusta

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Savitaipaleen kunta
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri

Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/200/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/200/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Pyry 15.04.2024 11:13

Ratkaisija Tanska Tuula 15.04.2024 11:13

Valitusosoitus

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Itä-Suomen hallinto-oikeuteen**.

Valittajalta voidaan periä hallinto-oikeudessa 270 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään erikseen niistä tapauksista, joissa maksua ei peritä <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455>. Lisätietoa oikeudenkäyntimaksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivuilta: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-oikeudessa.html>.

Valitusaika Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa **päätöksen tiedoksisaannista**. Ajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään.

Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavalla tavalla:

- Jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, sen katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan tulleen tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta näytetä. Viranomaisen katsotaan kuitenkin saaneen tiedon kirjeen saapumispäivänä.
- Jos tiedoksianto toimitetaan todisteellisesti saantitodistusta tai tiedoksiantotodistusta vastaan taikka haastetiedoksiantona, käy tiedoksianto aika ilmi saantitodistuksesta tai muusta kirjallisesta todistuksesta.
- Jos päätös on annettu tiedoksi todisteellisena sähköisenä tiedoksiantona, kuten viranomaisen sähköisestä järjestelmästä, päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun se on noudettu viranomaisen osoittamasta järjestelmästä. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.
- Jos tiedoksianto toimitetaan yleistiedoksiantona, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä yleistiedoksiannon julkaisemisajankohdasta.

Sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- valituksenalainen päätös valitusosoituksineen alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- mahdolliset asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi

- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä toimii muu kuin asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja

Toimittaminen

Valitus tehdään kirjallisesti. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa:

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite Minna Canthin katu 64

Postiosoite PL 1744

70101 Kuopio

Vaihde 029 56 42500

ita-suomi.hao@oikeus.fi

Valituskirjelmän tulee olla valitusviranomaisella viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä eli viimeistään tuona päivänä klo 16.15

Valituskirjelmän voi toimittaa henkilökohtaisesti tai asiamiehen tai lähetin välityksellä taikka lähettäjän omalla vastuulla postitse tai sähköisesti. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/>.